

ΕΛΛΑΚ

Ελεύθερο Λογισμικό
Λογισμικό Ανοιχτού Κώδικα

Όλη η εξουσία στις κοινότητες

Γιατί να προτιμήσετε Linux

Γιατί να θέλετε να λειτουργήσετε το Linux; Καλή ερώτηση. Αυτό που έχετε τώρα λειτουργεί, έτσι δεν είναι; Τα Windows είναι ένα μάλλον βολικό λειτουργικό σύστημα, αλλά έχει πολλούς περιορισμούς. Προσαρμοσμένα για απλούς χρήστες με μικρές απαιτήσεις, τα Windows δεν προσφέρουν την αναμενόμενη ευελιξία ή τις επιδόσεις που πολλοί μπορούν να περιμένουν από τον υπολογιστή τους. Να λοιπόν γιατί προτιμούμε το Linux:

Είναι ελεύθερο λογισμικό.

Αυτό σημαίνει ότι το λειτουργικό σύστημα Linux διανέμεται **ελεύθερα**. Μπορείτε λοιπόν να προμηθευτείτε το linux **νόμιμα ελεύθερα** από κάποιον που το έχει, να το κατεβάσετε από το ίντερνετ ή να το αγοράσετε έναντι συμβολικού σχεδόν αντιτίμου σε CD / DVD από κάποιον που το δίνει σε μορφή πακέτου, πιθανώς με επιπλέον προγράμματα και ενδεχομένως με υπηρεσίες υποστήριξης (η ομάδα ΕΛ/ΛΑΚ διανέμει διανομές Linux).

Είναι δημοφιλές.

Λειτουργεί σε όλες σχεδόν τις αρχιτεκτονικές επεξεργαστών (pentium, AMD, Cyrix κα). Το linux λειτουργεί σε 32bitους και 64bitους επεξεργαστές, ενώ επίσης υποστηρίζει σχεδόν όλους τους τύπους καρτών γραφικών, καρτών ήχου, μονάδων cd-rom/dvd-rom, σκληρούς δίσκους, εκτυπωτές, σαρωτές και άλλες συσκευές.

Το Linux υποστηρίζεται από μια μεγάλη κοινότητα προγραμματιστών και χρηστών διαδικτυακά και κατά συνέπεια όλο και περισσότεροι κατασκευαστές λογισμικού αναπτύσσουν εφαρμογές για το Linux, όπως για παράδειγμα οι εφαρμογές corel word perfect και το star office.

Είναι ισχυρό.

Θα χαρείτε βλέποντας πόσο γρήγορα λειτουργεί το σύστημα, ακόμα και όταν εκτελούνται πολλές διεργασίες ταυτόχρονα ή όταν πολλά παράθυρα βρίσκονται ανοιχτά. Το Linux χρησιμοποιεί με εξαιρετικό τρόπο το υπάρχον υλικό του υπολογιστή σε αντίθεση με τα windows που κάνουν πολύ περιορισμένη χρήση των δυνατοτήτων πολυδιεργασίας των επεξεργαστών (multitasking). Ο ίδιος υπολογιστής με linux τρέχει αισθητά πιο γρήγορα από ότι με windows.

Είναι καλής ποιότητας και λειτουργεί εφαρμογές λογισμικού υψηλής ποιότητας.

Το Linux αναπτύσσεται από εκατοντάδες προγραμματιστές και χρήστες που το βελτιώνουν, από τον ίδιο το δημιουργό του Linus Torvalds αλλά και από πανεπιστήμια, εταιρίες και μεμωνομένα άτομα. Το Linux έχει μια τεράστια βάση εφαρμογών που είναι ελεύθερα διαθέσιμες προς όλους για χρήση – από σημαντικές επιστημονικές εφαρμογές μέχρι παιχνίδια.

Έχει όλες τις δυνατότητες του Unix.

Το linux είναι ένας “κλώνος” του Unix και υποστηρίζει όλα τα χαρακτηριστικά του (δυνατότητες πολυδιεργασίας, ύπαρξη πολλών επεξεργαστών). Ακόμη, χρησιμοποιεί τη διασύνδεση γραφικών με το χρήστη (GUI) X Windows και προσφέρει αρκετά διαφορετικά ολοκληρωμένα περιβάλλοντα επιφάνειας εργασίας (KDE / GNOME).

Είναι πολύ συμβατό με τα Windows

Πράγματι, μπορείτε να εγκαταστήσετε το Linux ταυτόχρονα στον υπολογιστή σας με τη συνύπαρξη Windows ή άλλων λειτουργικών συστημάτων. Το Linux μπορεί να προσπελάσει άμεσα τα αρχεία των Windows ενώ τα περισσότερα προγράμματα των Windows τρέχουν πια και σε Linux. Αν και το Linux είναι τελείως ανεξάρτητο από τα Windows, εντούτοις η συνεργασία των δυο συστημάτων είναι δυνατή.

Είναι μικρό.

Το βασικό λειτουργικό σύστημα θα λειτουργήσει με μνήμη συστήματος 64MB και το σύστημα αυτό θα περιλαμβάνει μια διαχείριση γραφικών με το χρήστη και ένα διαχειριστή παραθύρων. Ένα καλό βασικό σύστημα χωράει σε 1 GB. Αν αυτό φαίνεται να είναι πολύς χώρος, αυτό συμβαίνει επειδή το Linux παρέχει πολλά βοηθητικά προγράμματα. Επιπλέον το Linux έχει ρυθμιστεί να λειτουργεί σε ενσωματωμένα συστήματα με λίγη μνήμη και σε προσωπικά ψηφιακά εργαλεία (palmtops, PDAs).

Είναι μεγάλο.

Μερικές από τις μεγαλύτερες διανομές καταλαμβάνουν πάνω από 10 GB. Ο αριθμός των ισχυρών βοηθητικών προγραμμάτων και εφαρμογών που μεταφέρονται στο Linux αυξάνεται διαρκώς. Θα μπορούσατε να γεμίσετε δεκάδες gigabytes αποθηκευτικού χώρου με αυτά, χωρίς καν να φορτώσετε γραφικά ή αρχεία ήχου.

Υποστηρίζεται και είναι καλά τεκμηριωμένο.

Υπάρχει η ομάδα ΕΛ/ΛΑΚ στα Χανιά (ένα θαυμάσιο σημείο για να ξεκινήσετε!) η οποία είναι πρόθυμη να σας βοηθήσει να “προσαρμοστείτε” στο μαγικό κόσμο του Linux. Από πολύ νωρίς, η κοινότητα ανάπτυξης του Linux δημιούργησε το Linux Documentation Project (LDP) το οποίο συντηρεί ένα μεγάλο σύνολο τεκμηρίωσης για το σύστημα. Υπάρχουν επίσης πάρα πολλά βιβλία, λίστες με συχνές ερωτήσεις (FAQs), “how-to”s και κυρίως το ίντερνετ, στο οποίο υπάρχουν εκατομμύρια πηγές και απαντήσεις για οποιαδήποτε απορία.

DRM, ε-πατέντες, κλειστότητα εναντίον ελευθερίας

Φαντάζεσαι έναν ηλεκτρονικό κόσμο όπου τίποτα δεν είναι ελεύθερο, το λογισμικό είναι δεσμευμένο και κανείς δεν έχει πρόσβαση στον πηγαίο κώδικα; Μπορείς να φανταστείς ότι την μουσική που νόμιμα κατέχεις, ΔΕΝ θα μπορείς να την δανείσεις πουθενά, δεν θα μπορείς καν να την μετατρέψεις σε mp3 για το αυτοκίνητό σου και σαν να μην φτάνουν όλα αυτά, αν την διαγράψεις κατα λάθος θα πρέπει να την αγοράσεις ξανά;

Όλα αυτά, δεν αποτελούν κάποιο σενάριο για μια ταινία ηλεκτρονικού(!) τρόμου, αλλά απεναντίας είναι ένα βήμα πριν από την πραγματοποίησή τους. Πράγματι, αν δει κανείς προσεκτικά γύρω του, όλα αυτά κατοχυρώνονται από τις πατέντες λογισμικού και τα drm.

Απλοϊκά, οι πατέντες λογισμικού είναι πατέντες που αποσκοπούν στο να εμποδίσουν άλλους ανθρώπους από το να χρησιμοποιήσουν συγκεκριμένες ιδέες ή προγραμματιστικές μεθόδους υλοποίησης λογισμικού. Για παράδειγμα το τόσο γνωστό και αυτονόητο σε όλους μας διπλό κλικ, στην Αμερική αποτελεί πατέντα, δεσμευμένη από την “καλή μας” Microsoft! Κατά συνέπεια, τέτοιου τύπου ιδέες είναι κάτι παραπάνω από αυτονόητο ότι όχι μόνο δεν βοηθούν την πρόοδο, αλλά την παρεμποδίζουν κιόλας.

Μάλιστα, πηγαίνοντας ένα βήμα παραπέρα χωρίς αυτό να αποτελεί συνέχεια των ηλεκτρονικών πατεντών, εταιρείες-κολοσσοί (Sony, Apple, BBC) αποφασίζουν να παραλείπουν κάθε δυνατό δικαίωμα από τα προϊόντα τους, γεγονός που συνοψίζεται με τον όρο DRM. Με τον όρο DRM (digital rights management) εννοούμε το σύνολο των τεχνολογιών εκείνων οι οποίες περιορίζουν τις δυνατότητες και τα δικαιώματα του χρήστη όσον αφορά το ψηφιακό υλικό που βρίσκεται στην κατοχή του. Αυτές οι τεχνολογίες εφαρμόστηκαν

κυρίως στα προϊόντα που προστατεύονται από πνευματική ιδιοκτησία (ταινίες, μουσική). Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι ένας χρήστης δεν μπορεί να αντιγράψει μουσική που έχει νόμιμα αγοράσει, δεν μπορεί να την μετατρέψει σε άλλου τύπου μορφή (για παράδειγμα να μετατρέψει ένα νόμιμα αγορασμένο και αυθεντικό cd σε mp3 στον υπολογιστή του). Όλοι θυμόμαστε τα αυθεντικά cd πριν λίγα χρόνια τα οποία δεν μπορούσαμε να περάσουμε στον υπολογιστή μας, παρά το ότι τα είχαμε αγοράσει νόμιμα. Η τεχνολογία που δεν επέτρεπε την μεταφορά τους στον υπολογιστή είναι ένα είδος DRM.

Οι τεχνολογίες αυτές χρησιμοποιούνται κατα κόρον από τις μεγαλύτερες εταιρείες λογισμικού σε λογικές trust. Η Apple έχει ήδη ενσωματώσει τέτοιες τεχνολογίες στα προϊόντα της, ενώ το καινούριο λειτουργικό σύστημα της Microsoft, τα Windows Vista έχουν αναπτύξει μια διεπαφή για να υποστηρίξει τα υπάρχοντα αλλά και ενδεχομένως νέα είδη drm.

Ευτυχώς, υπάρχει ο αντίλογος σε όλα αυτά. Από πολύ παλιά, και για την ακρίβεια το 1985, ιδρύεται από τον Richard Stallman το FSF (Free Software Foundation – Ίδρυμα Ελεύθερου Λογισμικού) το οποίο είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, που στηρίζει το κίνημα του ελεύθερου λογισμικού. Με τον όρο ελεύθερο λογισμικό εννοούμε λογισμικό που βρίσκεται κάτω από τέσσερις ελευθερίες:

- Η ελευθερία να εκτελείται το πρόγραμμα για οποιοδήποτε σκοπό (ελευθερία 0).
- Η ελευθερία να μελετάται ο τρόπος λειτουργίας του προγράμματος και να προσαρμόζεται κάθε φορά στις ανάγκες μας. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να δίνεται ο πηγαίος κώδικας του προγράμματος.
- Η ελευθερία του να αναδιανέμουμε τα προγράμματα με σκοπό να βοηθήσουμε το συνάνθρωπό μας (ελευθερία 2).
- Η ελευθερία να τροποποιούμε το πρόγραμμα, να το βελτιώνουμε και να το

κοινοποιούμε πίσω στην κοινότητα, με σκοπό να επωφεληθεί ολόκληρη η κοινότητα. Ο πηγαίος κώδικας είναι επίσης απαραίτητη προϋπόθεση για αυτό.(ελευθερία 3)

Όλα τα παραπάνω τεκμηριώνονται και νομικά, καθώς υπάρχει η άδεια GNU/GPL και το λεγόμενο copyleft (κατ' αντιστοιχία με το copyright).

Προγράμματα που βρίσκονται κάτω από copyleft μπορούν να διανεμηθούν ελεύθερα, νόμιμα και να δωθούν στον οποιοδήποτε από οποιοδήποτε. Το λογισμικό που η ομάδα ΕΛ/ΛΑΚ δίνει είναι ελεύθερο λογισμικό. Μπορείτε να το προμηθευτείτε νόμιμα από εκεί. Μπορείτε επίσης να το κατεβάσετε, εξίσου νόμιμα και δωρεάν. Μπορείτε να το χαρίσετε. Να το πουλήσετε. Αλλά αυτός που θα το αγοράσει μπορεί να το χαρίσει επίσης. Νόμιμα. Ή να το πουλήσει πιο ακριβά. Μαζί με το πρόγραμμα, μπορείτε να έχετε ελεύθερη πρόσβαση στον κώδικα του προγράμματος. Και αν θέλετε μπορείτε να τον αλλάξετε. Αρκεί βέβαια στη συνέχεια να επιστρέψετε το αποτέλεσμα πίσω στην κοινότητα. Μπορείτε να πουλήσετε το αποτέλεσμα της δουλειάς σας, αλλά αυτός που θα το αγοράσει, μπορεί νόμιμα να το αντιγράψει και να το χαρίσει. Όπως αντιλαμβάνεται κανείς λοιπόν, το λογισμικό που βρίσκεται κάτω από τέτοια άδεια, διακατέχεται από απόλυτη ελευθερία. Το σκεπτικό πίσω από αυτό, είναι ότι κατ' αυτό τον τρόπο δημιουργείται πιο αξιόπιστο και ποιοτικό λογισμικό, στη διάθεση της κοινωνίας.

Η νομική αυτή άδεια, έχει εξελιχθεί με το πέρασμα των χρόνων. Τώρα διανύουμε την τρίτη της εκδοχή, την GPL3. Πλέον, εκτός από λογισμικό, η άδεια αυτή καλύπτει και μια σωρεία άλλων τομέων. Για παράδειγμα, έχουμε την δυνατότητα να δημιουργήσουμε μέχρι και μπύρα ή κοκα-κόλα(!) κάτω από αυτή την άδεια! Με μια αναζήτηση στο ίντερνετ, βρίσκουμε εύκολα την συνταγή για την δική μας κοκα-κόλα!

Το κίνημα του ελεύθερου λογισμικού όμως

δεν σταματάει εδώ. Στον αντίποδα των DRM και όχι μόνο δημιουργείται η άδεια CC (Creative Commons) η οποία αφορά κυρίως καλλιτεχνικές δημιουργίες και επιτρέπει προϊόντα καλλιτεχνικής δουλειάς (μουσική ταινίες, φωτογραφίες αλλά ακόμα και λογισμικό) να αναδιανέμονται ελεύθερα, να μιξάζονται ή να τροποποιούνται, αναλόγως με τις επιθυμίες του δημιουργού του. Ήδη υπάρχουν πολλά τέτοια παραδείγματα καλλιτεχνών που παρέχουν τα προϊόντα της δουλειάς με αυτού του τύπου την άδεια και πληθαίνουν συνεχώς.

Η διαμάχη συνεχίζεται. Είναι γενικώς παραδεκτό ότι υπάρχει μια μεγάλη προσπάθεια φίμωσης του ελεύθερου λογισμικού και των προϊόντων του. Πρόσφατα έγινε μια μεγάλη προσπάθεια να καθιερωθούν οι πατέντες λογισμικού στην Ευρώπη. Δεν πέρασε. Το θέμα δεν είναι μόνο νομικό. Είναι κυρίως κοινωνικό. Στις μέρες μας, οι υπολογιστές και το λογισμικό κυριαρχούν παντού. Οτιδήποτε κι αν κάνουμε το κάνουμε με την βοήθεια ενός υπολογιστή. Επομένως, το θέμα γίνεται πιο σύνθετο. Είναι θέμα κατεύθυνσης που βάζουμε στο λογισμικό και στον τρόπο που θα χρησιμοποιούμε, εμείς και αυτοί κυρίως που έρχονται μετά από μας τα ψηφιακά μέσα και προϊόντα. Πρέπει να αναρωτηθούμε τι θέλουμε. Και να στηρίξουμε τις επιλογές μας. Θέλουμε έναν ψηφιακό κόσμο πλήρως ελεγχόμενο (αλλά όχι από μας), στον οποίο θα πληρώνουμε κάθε μας επιλογή ή λάθος (γρτζούνισα το CD μου, τι κάνω τώρα;) ή έναν κόσμο όπου τα προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας θα είναι ελεύθερα και στο λογισμικό θα έχουμε πρόσβαση όλοι; Θέλουμε έναν κόσμο ελιτιστών, όπου πρόσβαση στις πιο κρίσιμες και τελευταίας αιχμής τεχνολογίες θα έχουν μόνο αυτοί που μπορούν να το αντέξουν οικονομικά, ή έναν κόσμο όπου όλες οι τεχνολογίες θα είναι ελεύθερες στον παγκόσμιο ιστό και κάθε ένα μέλος της κοινωνίας ξεχωριστά θα έχει πρόσβαση και θα μπορεί να τις τροποποιήσει σύμφωνα με τις ανάγκες του κάθε φορά; Η επιλογή είναι δικιά μας. Είναι στο χέρι του καθενός.

"Δημόσιο", Λογισμικό και Δημόσιο Λογισμικό

*Το χρονικό και οι απολήξεις της πλήρους
παράδοσης*

της κρατικής μηχανής στην Microsoft

Στις 10 Ιανουαρίου ο υπουργός Οικονομίας, πάντα συνεπής ως προς τις δεσμεύσεις του με τις μεγάλες επιχειρήσεις, εμφάνισε στο κοινοβούλιο νομοσχέδιο προς κύρωση αναφορικά με τη συμφωνία της ελληνικής κυβέρνησης με τη Μάικροσοφτ, την εταιρεία κολοσσό του λογισμικού και του ηλεκτρονικού εμπορίου αλλά και διεθνές σύμβολο του καπιταλισμού στον τομέα των νέων τεχνολογιών και της πληροφορικής. Η κατάθεση του νομοσχεδίου αυτού έρχεται να σημάνει με τον τρόπο της μια νέα εποχή πελατειακών σχέσεων του δημοσίου τομέα και εξάρτησής του από τα μονοπώλια και το μεγάλο κεφάλαιο. Μαζί με το νέο γύρο ξεπουλήματος των ΔΕΚΟ με την Ολυμπιακή και της γενικευμένης παράδοσης της κρατικής περιουσίας σε ιδιώτες, το νέο γύρο διάλυσης του κράτους πρόνοιας με τις βολές στο Ασφαλιστικό, το νομοσχέδιο έρχεται να

σημάνει και την άνευ όρων παράδοση του κρατικού μηχανισμού στις υπηρεσίες του κολοσσού της πληροφορικής. Ταυτόχρονα, με πρόσχημα την πρόσδεση στο «άρμα της κοινωνίας της πληροφορίας» και της Ψηφιακής Στρατηγικής, που έχει χαραχθεί μέχρι το 2013, έρχεται να διαμορφώσει μια νέα κατάσταση στη σύμπραξη του ελληνικού δημοσίου με τις εταιρείες του ιδιωτικού τομέα αλλά και στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής κοινότητας και της ερευνητικής δραστηριότητας στην Ελλάδα. Όπως τονίζει ο Ειδικός Γραμματέας για την Κοινωνία της Πληροφορίας, Βασίλης Ασημακόπουλος, η συμφωνία «αξιοποιεί τις προμήθειες λογισμικού της Μάικροσοφτ, που είτε έγιναν ως τώρα, είτε θα πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο των εν εξελίξει έργων και διαγωνισμών του Προγράμματος Κοινωνία της Πληροφορίας, ώστε να επιτευχθούν επιπρόσθετα οφέλη για τους πολίτες, τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και το δημόσιο». Έτσι ενώ διεθνώς διαμορφώνονται νέες τάσεις, με σαφή κατεύθυνση την υιοθέτηση λύσεων σε ελεύθερο λογισμικό από μια σειρά χωρών, το ελληνικό δημόσιο καλείται να παίξει το ρόλο

του ντόπιου υπαλλήλου της Μάικροσοφτ και η εκπαιδευτική και ακαδημαϊκή κοινότητα το ρόλο της δεξαμενής άντλησης εργατικού δυναμικού και του φορέα παραγωγής έρευνας με διάθεση στην ίδια και σε άλλες συνεργαζόμενες επιχειρήσεις. Με φόντο την επίσκεψη του Μπιλ Γκέιτς στις 29 Ιανουαρίου για τα εγκαίνια του Ινστιτούτου Καινοτομίας της Μάικροσοφτ, το νομοσχέδιο ακολουθείται ήδη από σειρά αντιδράσεων από οργανώσεις ελεύθερου λογισμικού και δικαιωμάτων του πολίτη στον ψηφιακό χώρο καθώς και από ερωτήσεις στη Βουλή, σχετικά με ασάφειες στη συμφωνία και σκοτεινά εδάφια που το υπουργείο δεν έχει διασαφηνίσει ακόμη και τώρα. Γίνεται όμως σαφές ότι οι πολιτικές επιλογές της κυβέρνησης δεν μπορούν να πληγούν από παρεμβάσεις με σκοπό την καλύτερη διαχείριση του κρατικού μηχανισμού και του δημόσιου χρήματος, αλλά από μια ριζοσπαστική αντιπρόταση και την πάλη για ανατροπή της πολιτικής που παραδίδει την εκπαίδευση και την εργασία βορά στους μονοπωλιακούς κολοσσούς.

Ελληνικό Δημόσιο και Microsoft

Η υπογραφή συμφωνιών μεταξύ των μεγαλοεταιρειών λογισμικού και νέων τεχνολογιών και των κυβερνήσεων κρατών, δεν είναι κάτι σπάνιο, πόσω μάλλον κάτι καινούργιο. Η ετήσια απώλεια κερδών λόγω πειρατείας αποτελεί σημαντικό πλήγμα για εταιρείες όπως η Μάικροσοφτ, Ταυτόχρονα, η ολοένα και μεγαλύτερη διάδοση των λύσεων ελεύθερου λογισμικού απειλεί να συρρικνώσει το μερίδιο στην πίτα για το σύνολο των κυρίαρχων επιχειρήσεων. Έτσι οι συμφωνίες με κυβερνήσεις κρατών ή με άλλες επιχειρήσεις για την προμήθεια λογισμικού, την παροχή υπηρεσιών μηχανοργάνωσης και την ένταξη των μονάδων του διοικητικού μηχανισμού σε συγκεκριμένα εταιρικά προγράμματα, κατά τα πρότυπα των Συμβάσεων Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα, είναι μια επικερδής και σίγουρη επενδυτική ευκαιρία.

Εξασφαλίζεται σίγουρη πελατεία με τη μαζική πώληση μεγάλων αδειών χρήσης, υποστήριξης και υπηρεσιών και άρα μακροχρόνια εμπορική σχέση. Συγκεκριμένα, η Μάικροσοφτ εμφανίζει μια ολοκληρωμένη γκάμα παροχής τέτοιων υπηρεσιών, που ξεκινάει από τη μηχανοργάνωση μικρών επιχειρήσεων με το πολύ 250 υπολογιστές μέχρι το συνολικό εξοπλισμό, την παροχή εξυπηρέτησης και την ίδρυση ερευνητικών κέντρων για ολόκληρους κρατικούς μηχανισμούς. Μια τέτοια συμφωνία διαφαινόταν ότι θα πραγματοποιηθεί εδώ και κάποιο καιρό μεταξύ της ελληνικής κυβέρνησης και της Μάικροσοφτ. Ήδη από τον Μάιο του 2005, επί Μαριέττας Γιαννάκου, το υπουργείο Παιδείας είχε συνάψει μνημόνιο συνεργασίας με την εν λόγω επιχείρηση για την προώθηση της χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και την «ανάπτυξη των σχετικών δεξιοτήτων μαθητών και εκπαιδευτικών». Η συνεργασία εκείνη εντασσόταν στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Συνεργάτες στη Μάθηση» (Partners in Learning) που προωθεί η Μάικροσοφτ διεθνώς και στο οποίο, σε συνεργασία με οργανισμούς όπως η UNESCO, έχει καταφέρει να εντάξει πάνω από 100 εκπαιδευτικούς μηχανισμούς κρατών. Με μια τέτοια συμφωνία η Μάικροσοφτ δεν πωλεί άδειες χρήσης και εμφανίζεται ως χορηγός υπηρεσιών και λογισμικού, φροντίζοντας να εξασφαλίζει τη χρήση και τη διδασκαλία του λογισμικού της στις χαμηλότερες εκπαιδευτικές βαθμίδες.

Η ίδια λογική χορηγίας και η αφιλοκερδής διάθεση «εξαφανίστηκε» πάντως τον επόμενο χρόνο, τον Φεβρουάριο του 2006 στη συμφωνία του υπουργείου Οικονομικών με τη Μάικροσοφτ στο διεθνές φόρουμ κυβερνήσεων σε διοργάνωση της εταιρείας στη Λισαβόνα. Αμέσως μετά από τη χειραψία του Γ. Αλογοσκούφη με τον Μπιλ Γκέιτς, το υπουργείο Οικονομικών εξέδωσε δελτίο Τύπου το οποίο ανακοίνωνε τη σύναψη θριαμβευτικής στρατηγικής συμφωνίας με τη Μάικροσοφτ, η οποία προέβλεπε μεταξύ άλλων την «εξασφάλιση προνομιακών οικονομικών όρων για την αγορά αδειών λογισμικού από το ελληνικό δημόσιο», την ίδρυση ενός Ινστιτούτου Καινοτομίας της Μάικροσοφτ στην

Ελλάδα που θα υποστηρίζει την ακαδημαϊκή κοινότητα και τις ελληνικές επιχειρήσεις σε ζητήματα έρευνας και τεχνολογίας και τη λειτουργία 10 εργαστηρίων υπολογιστών για την «ενίσχυση ευαίσθητων πληθυσμιακών ομάδων», την παροχή υποτροφιών σε αριστούχους φοιτητές, την παροχή εξοπλισμού σε πανεπιστημιακά ιδρύματα κ.α.

Το σχέδιο νόμου για την κύρωση της παραπάνω συμφωνίας κατατέθηκε στη Βουλή από τον Γ. Αλογοσκούφη, μόλις στις 10 Ιανουαρίου του 2008. Έκτοτε έχουν προκύψει διάφορα ερωτηματικά καθώς και αντιδράσεις σχετικά με το θέμα. Επί της ουσίας, η συμφωνία προβλέπει την παροχή 70.000 αδειών χρήσης λογισμικού της *Μάικροσοφτ* μέσα στα προσεχή τρία χρόνια και ενώ το υπουργείο ισχυρίζεται ότι υπάρχει έκπτωση 20%, αυτό δεν προκύπτει από πουθενά από το κείμενο της συμφωνίας. Ενώ η συμφωνία κατατίθεται στη Βουλή, πολλά σημαντικά σημεία εξακολουθούν να μένουν ακαθόριστα, όπως για παράδειγμα ο ακριβής τρόπος με τον οποίο θα ενταχθεί ο κρατικός μηχανισμός στο Πρόγραμμα Κυβερνητικής Ασφαλείας της *Μάικροσοφτ* (Microsoft Government Security Program) ή πώς ακριβώς θα δρομολογηθούν περαιτέρω συμφωνίες που υπονοούνται.

Την ίδια λοιπόν στιγμή που ακόμα και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ετοιμάζεται να επιβάλλει εκ νέου κυρώσεις στην *Μάικροσοφτ* για ζητήματα μονοπωλιακών πρακτικών, η κυβέρνηση συνάπτει μια συμφωνία ώστε να παραχωρηθεί η δυνατότητα σε έναν μονοπωλιακό κολοσσό της πληροφορικής να «μεριμνήσει» για τη μηχανοργάνωση καίριων λειτουργιών του δημοσίου τομέα και να παρέχει υπηρεσίες για δημόσια έγγραφα με κλειστό λογισμικό, το οποίο είναι αδύνατο να ελεγχθεί από άλλους φορείς πλην της ίδιας της *Μάικροσοφτ*. Της ίδιας εταιρείας που έχει παίξει ουκ ολίγες φορές το ρόλο του χαφιέ κυβερνήσεων και πρωτοπορεί στην εδραίωση της κυριαρχίας της με μονοπωλιακές πρακτικές και αντεργατικές πολιτικές, όπως η δημιουργία λογισμικού παρακολούθησης των εργαζομένων της και η σταθερή ετήσια απόλυση του 10% του εργατικού δυναμικού της.

Χαρακτηριστικές είναι οι παρεμβάσεις οργανώσεων για το ελεύθερο λογισμικό και την ελευθερία των δομών στο διαδίκτυο όπως η HELLUG (Ένωση Ελλήνων Χρηστών Λίνουξ), η FFII (Ελληνικό παράρτημα του Ιδρύματος για τις Ελεύθερες Δομές Πληροφοριών) και η Ντίτζιταλ Ράιτς (Digital Rights, Ψηφιακά Δικαιώματα) που προειδοποιούν ότι παραβιάζονται ακόμα και οι περιβόητες αρχές του «ελεύθερου ανταγωνισμού». Πράγματι με την επικύρωση μιας τέτοιας συμφωνίας αποκλείεται ουσιαστικά η δυνατότητα να εξοπλιστεί εκ νέου ο δημόσιος τομέας όχι απλά με ελεύθερο λογισμικό αλλά και με το λογισμικό άλλων εταιρειών πλην της *Μάικροσοφτ*, που φροντίζει με τη σειρά της να καθιστά απαραίτητα τη χρήση και των υπολοίπων πακέτων λογισμικού που παρέχει.

Το ελληνικό δημόσιο έτσι λειτουργεί υποτελώς σαν ένας εγχώριος πλασιέ της *Μάικροσοφτ* που φροντίζει να αγοράζει νόμιμα ολόκληρα τα πακέτα εφαρμογών της, να φροντίζει για τη δωρεάν διαφήμισή τους μέσω του εκπαιδευτικού μηχανισμού, να εκπαιδεύει καθηγητές, μαθητές, δημόσιους υπάλληλους και ακαδημαϊκούς στη χρήση των πακέτων αυτών και να αναγκάζει μικρομεσαίες επιχειρήσεις που έχουν σχέση με υπηρεσίες του δημοσίου να εξοπλίζονται και αυτές με το κατάλληλο συμβατό λογισμικό. Η δε συμφωνία υπαγορεύει στο δημόσιο να εξασφαλίζει ανά πάσα στιγμή και τη νομιμότητα χρήσης του λογισμικού, καθώς παρέχεται φυσικά η «*εύλογη συνδρομή στην κυβέρνηση σε κάθε προσπάθεια ενημέρωσης του κοινού που μπορεί να διενεργήσει, προκειμένου να ενημερώσει τους πολίτες και τις επιχειρήσεις αναφορικά με τη νομοθεσία περί προστασίας δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και τις συνέπειες της παραβίασης αυτών*».

Άλλο ένα ουσιαστικό σημείο της συμφωνίας αφορά το υπό ίδρυση Ινστιτούτο Καινοτομίας της *Μάικροσοφτ*, στα εγκαίνια του οποίου θα βρεθεί ο ίδιος ο Μπιλ Γκέιτς στις 29 Ιανουαρίου. Το Ινστιτούτο έρχεται να λειτουργήσει με τον τρόπο του στη νέα πραγματικότητα που επιχειρείται να διαμορφώσει στην ελληνική ακαδημαϊκή κοινότητα και σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Το επιχειρηματικό πανεπιστήμιο της επανακατάρτισης και της «δια βίου εκπαίδευσης», που λειτουργεί σαν υποχείριο των μεγάλων επιχειρήσεων δεν θα μπορούσε παρά να ανοίξει τις αγκάλες του σε ακόμα περισσότερες παρεμβάσεις. Έτσι, όπως περιγράφεται στη σύμβαση, το Ινστιτούτο Καινοτομίας έρχεται να καλύψει τον τομέα της εκπαίδευσης και έρευνας σε τρεις βασικούς τομείς: Την ανάπτυξη δεξιοτήτων (μέσω εκπαίδευσης στους τομείς διοίκησης επιχειρήσεων και προγραμματισμού), την προώθηση συνεργασιών (μέσω συνεδρίων συνεργατών και συνεταιρισμών) και την προώθηση καινοτομιών (μέσω λειτουργίας εργαστηρίων και ερευνητικών κέντρων). Ουσιαστικά λοιπόν μαζί με τη μακρόχρονη εξάρτηση του δημοσίου τομέα από τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της *Μάικροσοφτ* παρέχεται από την πίσω πόρτα και η

δυνατότητα να δημιουργηθεί και ένα ερευνητικό κέντρο και ταυτόχρονα Ινστιτούτο δια βίου και κατάρτισης των εργαζομένων του δημοσίου αλλά και της εκπαιδευτικής κοινότητας, δίνοντας χορηγίες σε διδακτορικούς φοιτητές και «*ευκαιρίες επιμόρφωσης*». Όλα αυτά με σαφή σκοπό να δημιουργηθεί μια «θερμοκοιτίδα επιχειρηματικών ιδεών» που θα ενεργήσει «*ως σύνδεσμος μεταξύ της ερευνητικής κοινότητας και του επιχειρηματικού κόσμου*». Οι δε όροι με τους οποίους πρόκειται να θεμελιωθεί οριστικά αυτή η συμφωνία, παρέμεναν ακόμα άγνωστοι κατά την κατάθεση του νομοσχεδίου προς κύρωση στο ελληνικό κοινοβούλιο.

Καθώς το «Μνημόνιο Συνεργασίας» του υπουργείου Παιδείας ήταν μια καλή αρχή, ο νόμος πλαίσιο για την περαιτέρω επιχειρηματοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης και ο νόμος για τα Ινστιτούτα δια βίου μάθησης αποτελούν δείγματα γραφής για την κυβέρνηση και η «κοινωνία της πληροφορίας» έχει κάνει ήδη τα απαραίτητα βήματα, πλέον το έδαφος είναι πρόσφορο για να παραχωρηθεί στα πολυεθνικά μονοπώλια το μεγαλύτερο μέρος της πίτας των υπηρεσιών και των έργων πληροφορικής του κρατικού μηχανισμού αλλά και της ελληνικής εκπαιδευτικής λειτουργίας.

Ελεύθερο λογισμικό και απελευθέρωση της εργασίας

Η Ελλάδα δεν είναι η μοναδική χώρα που διαλέγει να γίνει υποχείριο των μονοπωλίων για την παραχώρηση των έργων πληροφορικής που εξοπλίζουν τον κρατικό μηχανισμό. Υπό το πρόσχημα της «επί ίσοις όροις» αντιμετώπισής της και των κινήτρων επιχειρηματικής ανάπτυξης στο παρελθόν, η Κύπρος αλλά και άλλες χώρες όπως η Αγγλία, έχουν συνάψει παρόμοιες συμφωνίες με τη *Μάικροσοφτ* ή άλλες επιχειρήσεις όπως η Σαν. Όμως αντίστοιχα αρκετά είναι και τα παραδείγματα χωρών που επέλεξαν λύσεις ελεύθερου λογισμικού για να υποστηρίξουν τεχνικά τις λειτουργίες του δημοσίου τομέα, όχι άσκοπα. Οι δε επιθέσεις που δέχτηκαν για τις πολιτικές τους επιλογές από τα αντίστοιχα παραρτήματα της *Μάικροσοφτ* στις χώρες αυτές είναι χαρακτηριστικές των συμφερόντων που διακυβεύονται και της ανάγκης που υπάρχει για να υπάρξουν επενδυτικές συμφωνίες με το κεφάλαιο σε αυτούς τους τομείς.

Στην πραγματικότητα, δηλώσεις όπως αυτή του Γ. Αλογοσκούφη στη συζήτηση της Βουλής στις 9 Φεβρουαρίου 2006, λίγο μετά της υπογραφής της συμφωνίας με τη *Μάικροσοφτ*, πως «*όλοι ξέρουμε ότι το ελεύθερο λογισμικό έχει πολύ περιορισμένες εφαρμογές και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο ευρέως όσο άλλο λογισμικό*», φανερώνουν αφενός την απουσία της στοιχειώδους πληροφόρησης από μέρους του υπουργού, αλλά κρύβουν επιμελώς και την πραγματικότητα καθώς και τα συμφέροντα κάτω από το τραπέζι.

Οι λύσεις που μπορούν να δοθούν από το ελεύθερο λογισμικό για την τοπική αυτοδιοίκηση στην παρούσα φάση φαίνεται πως είναι εξίσου ικανές και σε πολλά σημεία αδιαμφισβήτητα καλύτερες με αυτές που προτίθεται να δώσει η *Μάικροσοφτ* ή άλλοι κολοσσοί της πληροφορικής. Αυτό μαρτυρούν οι αποφάσεις κρατών όπως η Ιαπωνία, το Περού, η Γερμανία, η Γαλλία, η Κούβα, η Βενεζουέλα και πολλές άλλες, που προχώρησαν στη μαζική χρήση πλατφορμών ελεύθερου λογισμικού όπως το *debian* ή το

ubuntu και αντίστοιχα πακέτα σε ανοιχτό κώδικα όπως το *OpenOffice* (το «ανταγωνιστικό» πακέτο του *Microsoft Office*).

Το πρώτο ζήτημα στο οποίο έρχεται να απαντήσει η υιοθέτηση τέτοιων λύσεων είναι το ζήτημα του κόστους. Τη στιγμή που η συμφωνία της ελληνικής κυβέρνησης με την *Μάικροσοφτ* για 70.000 άδειες χρήσης (με έκπτωση 20%;) αγγίζει ποσά της τάξης των 43.400.000 ευρώ, χωρίς να συνυπολογιστεί το κόστος υποστήριξης, τα ίδια πακέτα μπορούν να αναζητηθούν στο ελεύθερο λογισμικό απολύτως δωρεάν, με την ίδια ποιότητα παροχής υπηρεσιών. Τα χρήματα που θα δαπανηθούν για τις άδειες χρήσης προέρχονται φυσικά από την ίδια πηγή που ποτέ δεν ρωτήθηκε για το κατά πόσο αυτή είναι η καταλληλότερη επιλογή. Δηλαδή από τη φορολογία των εργαζόμενων που θα αναγκαστούν να χρησιμοποιήσουν το λογισμικό αυτό και να λειτουργήσουν με τις υπηρεσίες που παρέχονται.

Η δε αδιαμφισβήτητη υπεροχή του ανοιχτού κώδικα έγκειται στη δυνατότητα που παρέχει στον έλεγχο του από όλους. Ενώ η *Μάικροσοφτ*, με πλατφόρμες όπως τα *Windows Vista*, έχει γίνει πλέον περιβόητη για την ανασφάλεια που «προσφέρει» με ιούς, κατασκοπευτικό λογισμικό (*spyware*) και κρυφό λογισμικό που ελέγχει τις λειτουργίες του χρήστη (*DRM*), ο ανοιχτός κώδικας λειτουργεί και αναπτύσσεται σε συνθήκες απόλυτης διαφάνειας και ελευθερίας.

Η ίδια εταιρεία έχει να καταθέσει περγαμηνές στη δημιουργία ολοκληρωμένων τρόπων παρακολούθησης των εργαζομένων της και στην αγαστή σύμπνοια με κυβερνήσεις όπως η Κίνα και οι ΗΠΑ για τον περιορισμό των ελευθεριών των χρηστών του λογισμικού της. Τη στιγμή που διακυβεύεται το απόρρητο στην απλή χρήση των προϊόντων λογισμικού της *Μάικροσοφτ* στο σπίτι, η χωρίς όρους παράδοση ενός κρατικού μηχανισμού στον έλεγχο της πολυεθνικής καταντάει επικίνδυνη φάρσα.

Η σημασία υιοθέτησης του ελεύθερου λογισμικού είναι ακόμα πιο καίρια για την ακαδημαϊκή κοινότητα, καθώς μπορεί να δοθεί

η δυνατότητα σε όλους τους άμεσα εμπλεκόμενους φορείς να αναπτύξουν σύμφωνα με τις ανάγκες τους τις λειτουργίες που παρέχονται. Μέσω της κοινοτικής, ελεύθερης ανάπτυξης του λογισμικού μπορούν να δοθούν στ' αλήθεια νέες δυνατότητες εκμάθησης της πληροφορικής και άμεσης αλληλεπίδρασης των εργαζομένων με το αντικείμενο της εργασίας τους. Αντί λοιπόν να ενισχυθεί η αλλοτρίωση από το αντικείμενο δουλειάς, η τεchnοφοβία και η επιβολή της κυριαρχίας στη γνώση από τα μονοπώλια από τη σκοπιά της ελευθερίας της γνώσης και της εργασίας είναι ασύγκριτες, είναι μονόδρομος η

σύγκρουση με τους εγχώριους καλοθελητές και υπαλλήλους των επιχειρήσεων και με τις λογικές που εκπροσωπούν.